

Nader onderzoek heikikkers 'PHS ZWBM'

Velp, 30 april 2024

Colofon

Titel : Nader onderzoek heikikkers

Subtitel : 'PHS ZWBM'

Projectnummer : 24.056

Datum : 30 april 2024

Veldonderzoek :

[REDACTED]

Auteur(s) :

[REDACTED]

Collegiale toets :

[REDACTED]

Opdrachtgever : ProRail B.V.

Contactpersoon :

[REDACTED]

Bezoekadres : Kerkstraat 20

Postcode : 6883 HT Velp

Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl

www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Wettelijk kader.....	5
2.1 Soortenbescherming.....	5
2.1.1 Specifieke zorgplicht.....	6
2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten	6
3. Projectgebied	7
3.1 Gebiedsbeschrijving	7
3.2 Voorgenomen ingreep	9
4. Onderzoeksmethode	10
4.1 Heikikker.....	10
4.2 Effectenbeoordeling	12
5. Resultaten	13
6. Conclusies.....	16
6.1 Heikikker.....	16
Bronnen	17
Literatuur	17
Websites	17

1. Inleiding

ProRail is van plan om het spoor nabij Meteren uit te breiden met een nieuwe spoorboog, welke de Betuweroute verbindt met het spoor richting Boxtel. De werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het project 'Zuidwestboog Meteren' (ZWBM), welke onderdeel uitmaakt van het landelijke 'Programma Hoogfrequent Spoorvervoer' (PHS).

De nieuwe spoorboog komt grotendeels te liggen in agrarisch landschap. Bij de aanleg moet rekening worden gehouden met beschermde natuurwaarden. Ter voorbereiding op de werkzaamheden is daarom in 2021 een verkennende quickscan uitgevoerd door Arcadis, waarin de mogelijke ecologische gevolgen van de ingreep in kaart zijn gebracht (Arcadis rapport 30136640). In deze quickscan is het voorkomen van de zwaar beschermde heikikker (een soort van de Europese Habitatrichtlijn) binnen het projectgebied uitgesloten aan de hand van bronnenonderzoek en een (geschiktheids)beoordeling van het aanwezige habitat.

Uit recente gegevens blijkt echter dat de heikikker wel degelijk binnen het projectgebied kan worden verwacht. Zo blijkt uit actueel bronnenonderzoek dat de soort in nabijgelegen sloten is aangetroffen welke vrijwel identiek zijn aan die binnen het projectgebied. Ook de aanname dat heikikkers nauwelijks te verwachten zijn rond drukke infrastructuur (zoals spoorwegen) blijkt onjuist. Bij een (niet-gerelateerd) project zijn heikikkers namelijk volop aangetroffen in een spoorloot in soortgelijk leefgebied langs een drukke spoorweg (Ekoza rapport 22.070).

Hoewel de werkzaamheden begin 2024 zijn begonnen is vanuit ProRail besloten om deze uit voorzorg stil te leggen naar aanleiding van deze nieuwe inzichten. Gelijktijdig is besloten om alsnog nader onderzoek naar de heikikker uit te voeren, om met zekerheid vast te stellen of deze soort al dan niet in het projectgebied voorkomt.

Indien de heikikker wordt aangetroffen, worden de effecten van de werkzaamheden op deze soort beoordeeld. Vervolgens kan worden bepaald of een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is, en of mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijk kader uiteengezet, waaraan getoetst wordt. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethode. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek en de effecten van de ingreep besproken en getoetst aan de natuurwetgeving. Ten slotte zijn in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2024 is natuurbescherming geregeld onder de nieuwe Omgevingswet. Dit is een overkoepelende wet waar alles voor leefomgeving wordt geregeld. Verschillende regels worden in deze wet gebundeld. De drie thema's binnen deze wet die te maken hebben met natuurbescherming zijn:

- gebiedsbescherming;
- soortenbescherming;
- houtopstanden.

De bevoegdheid tot vergunningverlening en handhaving komt over het algemeen toe aan de provincies. In gevallen van nationaal belang is de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in opdracht van de Minister van Natuur en Stikstof bevoegd gezag. Voorbeelden van projecten van nationaal belang zijn gebruik, beheer of aanleg van hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, delfstoffen, kustlijn, hoogspanningsleidingen en bepaalde visserij. Dit project valt daarom onder het bevoegd gezag van RVO.

Dit onderzoek heeft enkel betrekking op het onderdeel 'soortenbescherming'. In dit hoofdstuk is daarom ook alleen dit onderdeel uit de Omgevingswet toegelicht.

2.1 Soortenbescherming

Een 'flora- en fauna-activiteit' is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende planten of dieren. Voor een flora- en fauna-activiteit kan een vergunningplicht gelden. Het Rijk bepaalt welke beoordelingsregels hiervoor gelden, welke voorschriften in de omgevingsvergunning moeten staan en wie het bevoegd gezag is. Decentrale overheden kunnen aanvullende regels maken over flora- en fauna-activiteiten: een provincie werkt deze uit in een omgevingsverordening, een gemeente in een omgevingsplan. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld maatwerkregels voor bepaalde flora- en fauna-activiteiten zonder nationaal belang of vrijstellingen van de vergunningsplicht.

Er is geen omgevingsvergunning nodig als de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan of als de activiteit nodig is voor het uitvoeren van een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Onder de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en hun leefomgeving. De Omgevingswet kent daarnaast drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn;
- 'andere soorten'.

De heikikker en zijn leefgebied zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn. De specifieke zorgplicht en de regelgeving omtrent Habitatrichtlijnsoorten worden op de volgende pagina nader toegelicht.

2.1.1 Specifieke zorgplicht

Een flora- en fauna-activiteit kan nadelige effecten hebben voor de natuur. Iemand die weet (of kan weten) dat er een nadelig effect kan zijn, moet zich altijd houden aan de specifieke zorgplicht bij het verrichten van een activiteit (Artikel 11.27, Bal). De specifieke zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, zowel voor beschermde als niet-beschermde soorten.

Het is verplicht om in het kader van de specifieke zorgplicht na te gaan of soorten en habitats voor kunnen komen op de plek waar een flora- en fauna-activiteit wordt uitgevoerd voor:

- vogels beschreven in Bijlage I van de Vogelrichtlijn;
- trekvogels o.a. beschreven op de website van het ministerie van LNV;
- dier- en plantensoorten beschreven in Bijlage II, IV en V van de Habitatrichtlijn;
- dier- en plantensoorten beschreven in Bijlage IX van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) of in de Rode lijsten;
- belangrijke leefgebieden en natuurlijke habitats van bovenstaande soorten.

Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen voor plant- en diersoorten zijn uit te sluiten. Indien dit niet mogelijk is, moet worden nagegaan wat de nadelige gevolgen zijn. Daarnaast moeten er passende preventieve maatregelen genomen worden om nadelige gevolgen te voorkomen. Als er toch nadelige gevolgen ontstaan door de activiteit moet gestopt worden met de activiteit en moeten herstelmaatregelen worden getroffen.

2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor planten en dieren van de Habitatrichtlijn en internationale verdragen kan een vergunningplicht gelden. Zo is er een vergunningsplicht voor schadelijke handelingen aan deze soorten (Artikel 11.46, Bal), bezit van deze soorten en gebruik van bepaalde middelen bij het vangen van deze soorten.

Schadelijke handelingen worden onderverdeeld in planten en dieren. De bedoelde planten zijn in het wild voorkomende soorten van bijlage IVb van de Habitatrichtlijn en bijlage I van het Verdrag van Bern. De bedoelde dieren zijn in het wild levende soorten (geen vogels) van bijlage IVa van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn. Voor deze soorten is het verboden om:

- dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- eieren van dieren te vernielen of te rapen;
- dieren opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of hun groeiplaatsen te vernielen in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge van Artikel 11.47 van het Bal ook verboden om dieren en/of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden. Onder niet-commercieel bezit valt het onder zich hebben of vervoeren, maar dan niet voor de verkoop. Deze regels gelden niet voor aantoonbaar gefokte of gekweekte planten of dieren.

3. Projectgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt in agrarisch gebied tussen Meteren en Waardenburg (in de gemeente West Betuwe te Gelderland). Het ligt in de schaduw van de snelweg A15, de Betuweroute en het spoortraject tussen Utrecht en Den Bosch (Fig. 1).

Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied (rood).

Het projectgebied bestaat uit spoorterrein en (delen van) meerdere aangrenzende percelen (voornamelijk agrarisch grasland). Langs het spoor en door het de akkers loopt een netwerk aan sloten, met een variatie in breedte, diepte en hoeveelheid watervegetatie. In de verdere omgeving zijn verder enkele boerderijen, bosschages, bomenrijen en windmolens te vinden.

Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied en de omgeving. Op sommige locaties zijn reeds grondroerende werkzaamheden begonnen die in afwachting van de resultaten van het onderzoek zijn onderbroken.

Figuur 2. Impressie van het projectgebied. Foto's komen in leesrichting overeen met de ligging binnen het projectgebied in Figuur 1. De éérste foto komt uit het noordwesten, de laatste foto uit het zuidoosten, etc.

3.2 Voorgenomen ingreep

Het aantal reizigers én goederen op het spoor neemt toe. Om deze groei mogelijk te maken, moeten er op drukke trajecten meer treinen kunnen rijden. Het landelijk 'Programma Hoogfrequent Spoorvervoer' (PHS) zorgt daarvoor, met elke tien minuten een reizigerstrein en voldoende ruimte voor het groeiende goederenvervoer.

Voor het spoor tussen Meteren en Boxtel is het Tracébesluit PHS Meteren - Boxtel opgesteld. Onderdeel van dit deelproject is een nieuwe verbinding van de Betuweroute naar de spoorlijn Utrecht - Den Bosch. Met de aanleg van de 'Zuidwestboog Meteren' (ZWBM) wordt het mogelijk om goederentreinen naar het zuiden te laten rijden vanaf de Betuweroute en andersom. Hierdoor wordt de Betuweroute beter benut en ontstaat er meer ruimte voor goederenvervoer door middel van een robuuster, flexibeler en betrouwbaarder spoornet.

Figuur 3 geeft een impressie van de nieuwe verbinding. Om ruimte te maken voor de nieuwe spoorboog vinden grootschalige grondroerende werkzaamheden plaats, welke mogelijk een negatief effect hebben op zowel het land- en waterhabitat van de heikikker.

Figuur 3. Contouren van de werkzaamheden en een impressie van de toekomstige situatie (bron: prorail.nl).

Begin 2024 is men begonnen met de werkzaamheden, welke momenteel zijn onderbroken. De (oorspronkelijke) verwachte indienststelling van de nieuwe spoorboog is in 2029.

4. Onderzoeksmethode

Voor de heikikker bestaat het risico dat individuen, verblijfplaatsen en essentieel leefgebied door de werkzaamheden worden aangetast. Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Omgevingswet. Daarom is het nodig om vooraf vast te stellen of de heikikker binnen het projectgebied voorkomt, en wat de betekenis van het projectgebied is voor deze soort.

4.1 Heikikker

De heikikker is een middelgrote kikker met een iets spitse snuit. Zijn groen-bruine kleur is erg variabel, met vaak een lichte lengtestreep over de rug, welke niet alle individuen hebben. Het is één van de eerste amfibieën die in het voorjaar begint met zijn voortplanting (feb t/m apr). Mannetjes maken in de voortplantingsperiode een kenmerkend geluid ('wuob-wuob-wuob') en in gebieden met hoge dichtheden kleuren ze soms ook (enkele dagen) blauw. De paartijd is vaak kort: bij goed weer worden de eieren in slechts enkele dagen afgezet. Ten opzichte van andere kikkers zijn de eierklompen van de heikikker relatief compact. Jonge heikikkers zijn in juni en juli vaak te vinden op de oevers van de voortplantingswateren.

De heikikker is vergeleken met andere kikkersoorten vrij kritisch ten aanzien van zijn habitat. De soort komt onder andere voor in hoogveen, laagveen, vennen, vochtige heide en duinen, blauwgraslanden, natte bossen, beek- en rivierdalen en uiterwaarden. In veenweide- en rivierengebieden komt de soort ook voor in extensief beheerd agrarisch grasland. Waterhabitat bestaat uit ondiep, vegetatierijk en zonbeschenen water. Landhabitat bestaat uit slootranden, bosjes en andere landschapselementen met een dichte vegetatie. Landhabitat bevindt zich meestal binnen 500 meter van het voortplantingswater.

Inventarisatie

Voor de heikikker moet in beeld worden gebracht waar zich de locaties bevinden van zowel het voortplantingswater en het functionele landhabitat. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen uit het Kennisdocument Heikikker (BIJ12, 2017). Hierbij is in grote lijnen het meest actuele inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus gevolgd (nov 2023), met één belangrijke uitzondering: inventarisatie van landhabitat heeft niet plaatsgevonden.

Buiten de voortplantingsperiode leven heikikkers namelijk verborgen tussen dichte vegetatie langs oevers, in struweel, in houtwallen, tussen dichte graspollen en in ondergrondse holen. Hierdoor kan de soort snel over het hoofd worden gezien, en is het terrestrische leefgebied redelijkerwijs niet volledig in beeld te brengen. Daarom is voor dit project (in samenspraak met het bevoegd gezag) uitgegaan van een worst-case: op plekken waar voortplantingswater is aangetroffen, wordt aangenomen dat alle potentieel geschikte habitatelementen binnen 500 meter door heikikkers wordt gebruikt. Waterhabitat én de directe omgeving worden dus gezien als één functioneel leefgebied.

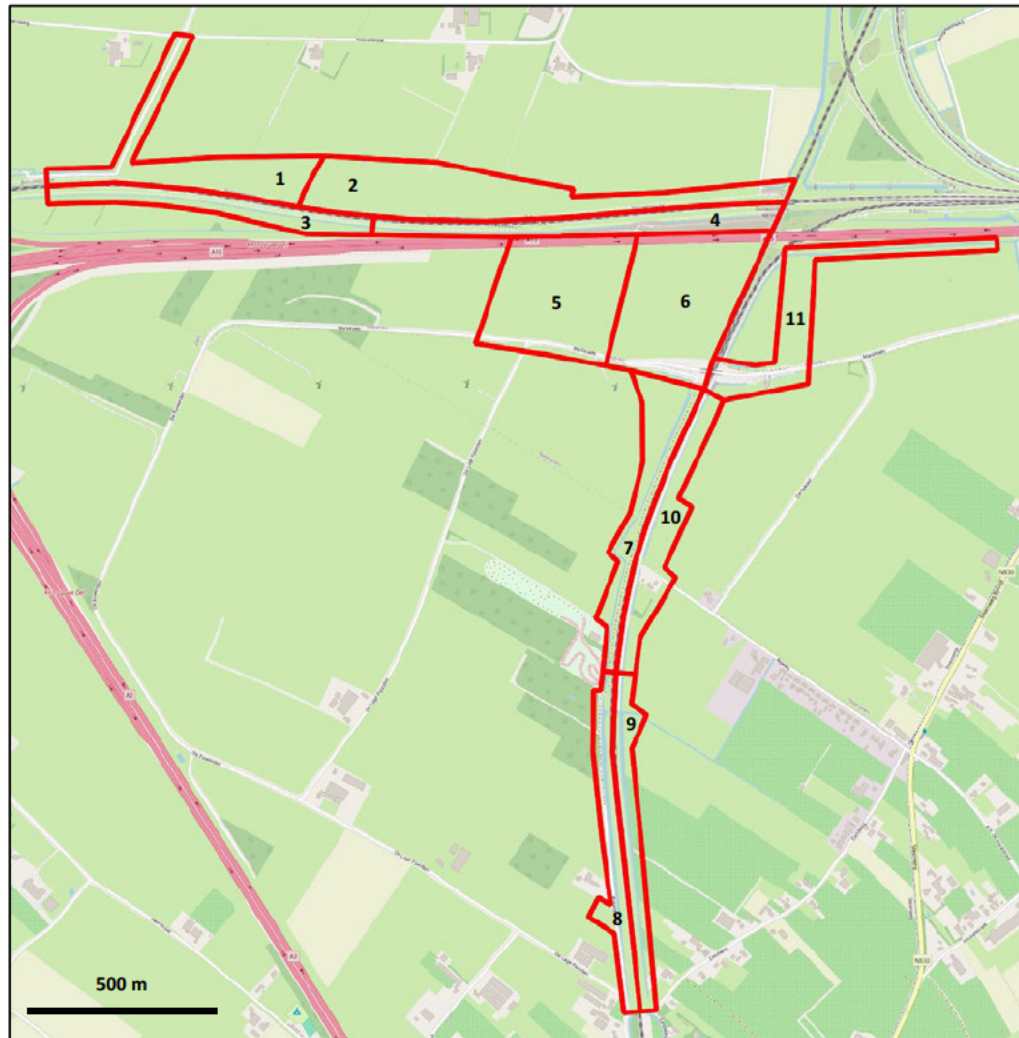
De beste methode om heikikkers op te sporen is tijdens de voortplantingsperiode in het vroege voorjaar. Heikikkers uit de omgeving komen dan namelijk samen in daarvoor geschikt water.

Volgens het NGB-protocol kan in de periode maart/april middels twee veldbezoeken in het veenweide- en rivierengebied worden gezocht naar koorroepen en eierklompen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de voortplantingsperiode sterk afhankelijk is van het weer. Door een gemiddeld hogere temperatuur in de winter worden heikikkers eerder actief en start ook de voortplanting ook eerder. Dit was ook het geval in het voorjaar van 2024. De gemiddelde temperatuur in februari 2024 was 8,2 °C tegenover normaal 3,9 °C (de zachtste februari sinds het begin van de metingen in 1901). Door het relatief warme weer begon de voortplanting in het veenweide- en rivierengebied erg vroeg. De piek van de voortplanting lag rond 18 - 24 maart, daarna nam het aantal roepende mannetjes af en werden vooral nog eierklompjes gevonden (monitoringsgegevens Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer).

De bezoeken voor het heikikkeronderzoek in het projectgebied werden tijdens en direct na deze piek van de voortplantingsperiode uitgevoerd. Veldwerk heeft zowel overdag als na zonsondergang plaatsgevonden, om zoveel mogelijk actieve dieren te treffen. Bezoeken zijn afgestemd op het weer: de hoogste trefkans is op relatief warme dagen met weinig wind (Tabel 1). Gezien de omvang is het projectgebied opgesplitst in 11 deelgebieden (Fig. 4), rekening houdende met de roepafstand van heikikkers (tot 15 m) en de overzichtelijkheid van de verschillende locaties. Ieder deelgebied is minimaal 1,5 u onderzocht per ronde. Voor extra trefzekerheid is in maart één extra bezoek gedaan in aanvulling op het NGB-protocol.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar de heikikker.

Deelgebied	Datum	Tijd	Zonsondergang	Weersomstandigheden
1	20-03-2024	16:00 – 17:30	18:53	17 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	06-04-2024	20:30 – 22:00	20:22	20 °C 2 Bft (Z) zwaar bewolkt
2	20-03-2024	16:00 – 17:30	18:53	17 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	06-04-2024	19:00 – 20:30	20:22	20 °C 2 Bft (Z) zwaar bewolkt
3	25-03-2024	15:00 – 16:30	19:01	12 °C 2 Bft (ZO) licht bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	06-04-2024	20:30 – 22:00	20:22	20 °C 2 Bft (Z) zwaar bewolkt
4	25-03-2024	15:00 – 16:30	19:01	12 °C 2 Bft (ZO) licht bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	06-04-2024	19:00 – 20:30	20:22	20 °C 2 Bft (Z) zwaar bewolkt
5	21-03-2024	20:30 – 23:00	18:55	10 °C 2 Bft (ZW) zwaar bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	05-04-2024	20:30 – 22:00	20:20	14 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
6	20-03-2024	19:30 – 22:00	18:53	14 °C 2 Bft (NO) half bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	05-04-2024	20:30 – 22:00	20:20	14 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
7	21-03-2024	18:30 – 20:00	18:55	10 °C 2 Bft (ZW) zwaar bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	05-04-2024	22:00 – 23:30	20:20	12 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
8	25-03-2024	17:45 – 19:15	19:01	11 °C 2 Bft (O) licht bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	08-04-2024	20:00 – 21:30	20:25	17 °C 2 Bft (ZO) licht bewolkt
9	25-03-2024	17:45 – 19:15	19:01	11 °C 2 Bft (O) licht bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	08-04-2024	20:00 – 21:30	20:25	17 °C 2 Bft (ZO) licht bewolkt
10	20-03-2024	15:00 – 19:30	18:53	17 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	08-04-2024	21:30 – 23:00	20:25	15 °C 2 Bft (ZO) licht bewolkt
11	20-03-2024	16:00 – 17:30	18:53	17 °C 2 Bft (ZW) half bewolkt
	26-03-2024	hele dag	19:03	10 °C 2 Bft (ZO) half bewolkt
	08-04-2024	23:00 – 00:30	20:25	14 °C 2 Bft (ZO) licht bewolkt

Figuur 4. Verdeling van het projectgebied in meerdere deelgebieden.

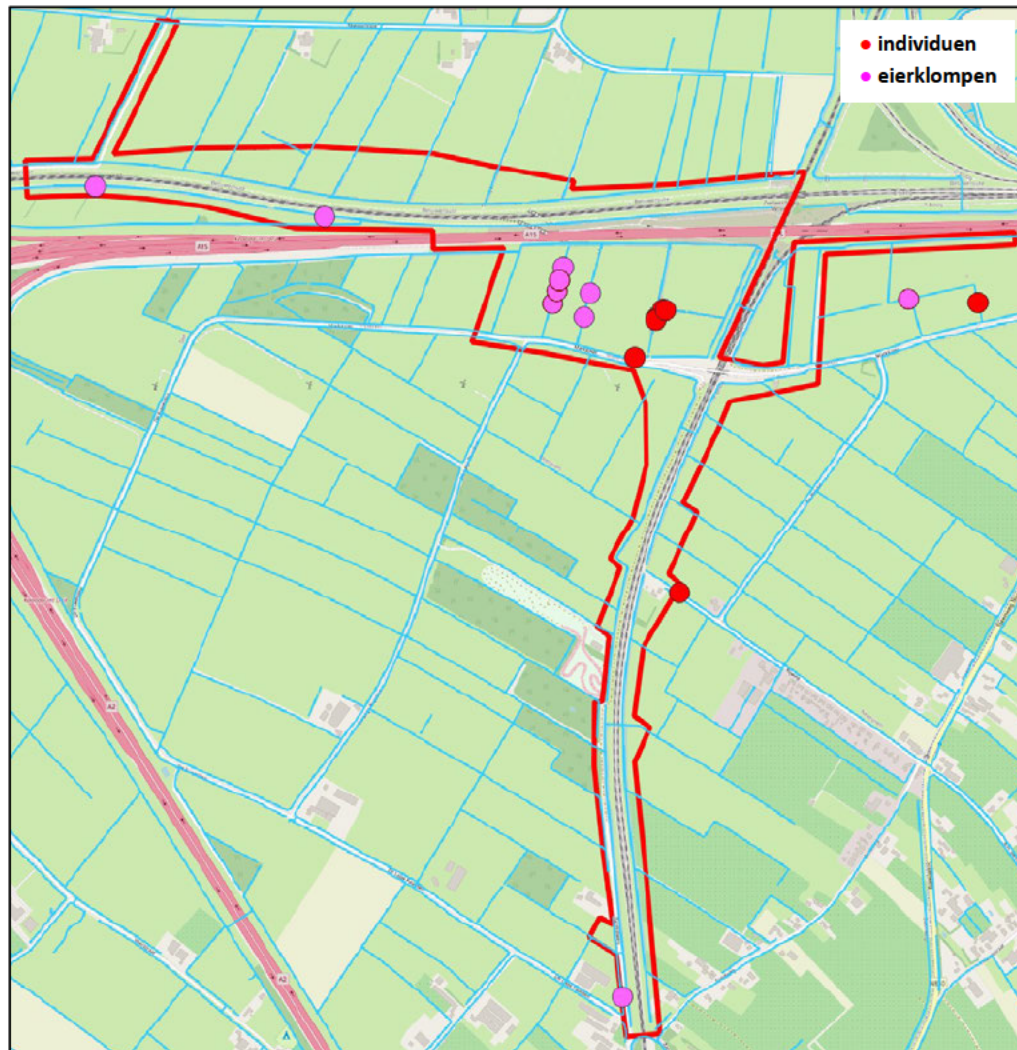
4.2 Effectenbeoordeling

Als er heikikkers worden aangetroffen vindt een effectenbeoordeling plaats. Hierbij worden de effecten van de activiteiten op het aanwezige leefgebied bepaald. Niet alleen effecten op individuen zijn van belang, maar ook of de omgeving blijvend kan voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten en te overleven. Effecten kunnen zowel optreden tijdens de (tijdelijke) realisatiefase en de (permanente) gebruiksfase en zijn sterk afhankelijk van een aantal variabelen, zoals: de exacte werkzaamheden per locatie, de periode van het jaar, het tijdstip van de dag, de doorlooptijd, de gebruikte machines/materialen, enzovoort.

Ook is het van belang te weten wat de effecten zijn op de gunstige staat van instandhouding van de heikikker. Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Omgevingswet worden overtreden, een vergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk is, en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie en/of compensatie noodzakelijk zijn.

5. Resultaten

De heikikker is in diverse sloten verspreid over het projectgebied waargenomen (Fig. 5 en 6).

Figuur 5. Locaties van aangetroffen heikikkers en hun eierklompen.

De meeste waarnemingen werden gedaan tijdens de rondes na zonsondergang. Heikikkers waren 's avonds eenvoudig op te sporen dankzij hun kenmerkende roep (enkel tijdens de bezoeken in maart) en reflecterende ogen (met behulp van een zaklamp). Ook eierklompen werden in meerdere sloten aangetroffen. In het vroege voorjaar vindt van zowel de heikikker en de bruine kikker de ei-afzet plaats. Deze laatste soort is echter meer een bos-soort en is in het veld niet aangetroffen. Daarnaast waren de eierklompen relatief stevig en compact, wat kenmerkend is voor de heikikker.

Het aantal waarnemingen in april was beduidend minder. Na de piek in de voortplanting werd er niet meer door heikikkers geroepen en ook de meeste eierklompen die eerder werden waargenomen waren ondertussen naar de bodem afgezakt.

Figuur 6. Enkele van de aangetroffen heikikkers en hun eierklompen.

Tijdens het onderzoek zijn ook enkele algemene vrijgestelde soorten amfibieën in of nabij de onderzochte wateren aangetroffen, zoals de gewone pad, bastaardkikker (de poelkikker is tijdens eerder onderzoek door Arcadis reeds uitgesloten) en kleine watersalamander (Fig. 7).

Figuur 7. Enkele van de algemene soorten amfibieën in het projectgebied (gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander).

Deze soorten vormde gedurende het onderzoek het merendeel van de waargenomen amfibieën. In en rond vrijwel elke watergang in het projectgebied komen ze voor.

Effectenbeoordeling

Er is voortplantingswater van de heikikker aangetroffen binnen het projectgebied. De aanleg van de nieuwe spoorboog heeft een negatief effect op dit waterhabitat. Grondroerende werkzaamheden tasten de betreffende watergangen aan, waarbij mogelijk ook dieren worden verwond of gedood.

Daarnaast hebben de werkzaamheden waarschijnlijk ook een negatief effect op het landhabitat van de heikikker. De exacte locatie van rust- en overwinteringsplekken op het land zijn redelijkerwijs niet volledig in beeld te brengen. In de praktijk moet er daarom ook vanuit worden gegaan dat als voortplantingswater is aangetroffen, op alle nabijgelegen plekken die daarvoor geschikt zijn landhabitat aanwezig is. Hetzelfde geldt voor de essentiële omgeving die nodig is om deze plekken als zodanig te laten functioneren, zoals ecologische verbindingen in de vorm van vegetatierijke oevers en houtwallen.

Opgemerkt dient te worden dat de Betuweroute (met geluidsschermen tot aan de grond) en de snelweg A15 hierbij als harde grens gezien kunnen worden, welke heikikkers niet kunnen oversteken. Leefgebied van dieren aan de ene zijde staat dus niet in contact met potentieel leefgebied aan de overkant, ongeacht de hemelsbrede afstand. Binnen het projectgebied ontbreekt het (vooral nog) aan ecologische verbindingen tussen deze locaties (zoals duikers onder het spoor en de snelweg).

6. Conclusies

De Omgevingswet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van schuil- en verblijfplaatsen is van belang, maar ook die van het functionele leefgebied. Ook dient men te allen tijde de zorgplicht in acht te nemen. Deze houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.1 Heikikker

De zwaar beschermde heikikker is aangetroffen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Zowel voortplantingswater en het omliggende landhabitat worden door de ingreep aangetast, waarbij mogelijk ook individuen worden verwond of gedood. Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is dus nodig voor deze soort. Mitigatie en compensatie zijn hierbij aan de orde, welke nader uitgewerkt dienen te worden in een ecologisch activiteitenplan. Dit ecologische plan van aanpak dient als onderbouwing voor de vergunningsaanvraag bij het bevoegd gezag (RVO).

Voor de overige waargenomen (vrijgestelde) soorten is er geen vergunningsplicht en volstaat de zorgplicht. In de praktijk zullen de te nemen maatregelen voor de heikikker ook volstaan voor algemene amfibieënsoorten.

Bronnen

Literatuur

- Arcadis 30136640 – Natuurtoets Zuidwestboog Meteren – Referentie XA3S43FCFF3R-1689487101-156:1.0 – Versie 15 juni 2023
- Ekoza 22.070 – Nader onderzoek ecologie – ‘MJPG’ Geluidsschermen Tricht
- Ekoza 23.047 – Quicksan flora en fauna – ‘PHS ZWBM’ Rijksweg 30 Waardenburg
- Creemers., R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS - Nederland, Leiden.
- Kennisdocument Heikikker Rana arvalis. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Netwerk Groene Bureaus, 2023. Soortinventarisatieprotocollen. Versie november 2023.

Websites

- <https://iplo.nl/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037885/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041313/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041330/>
- <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/snl/inhoud/regeling-en-verordening/agrarisch-natuurbeheer-anlb/>
- <https://www.ndff.nl/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.pdok.nl/>
- <https://www.prorail.nl/projecten/zuidwestboog-meteren>
- <https://www.ravon.nl/>
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>